

Vážení vzácní hosté, dámy a pánové, milí přátelé!

Scházíme se již po šestnácté v krásném měsíci máji na slavnostním Valném shromáždění Učené společnosti České republiky. Učená společnost byla založena na svém ustavujícím zasedání ve Vlasteneckém sále pražského Klementina v květnu roku 1994. Největší zásluhu na jejím založení měl dnes již zemřelý profesor Otto Wichterle, vynikající český a světový makromolekulární chemik, a dále profesor Rudolf Zahradník, první předseda Společnosti. Učená společnost se hlásí k tradicím Královské české společnosti nauk, vzniklé roku 1784 v Praze, i České akademie věd a umění, původně České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, která byla potvrzena z oficiálních míst ve Vídni roku 1890. Letos si tedy připomínáme 120 let od jejího vzniku. O tento vznik a finanční podporu Akademie se zejména zasloužil velký český mecenáš Josef Hlávka. Krásné slovo mecenáš, tj. podporovatel a příznivec věd a umění, z našeho jazyka pomalu mizí a nahrazuje je slovo sponzor. I já jsem užila slovo sponzor v úvodu našeho shromáždění, když jsem děkovala těm, kteří finančně podporují udělování cen Učené společnosti. Velmi si však jejich příspěvku vážím a v duchu pro mne zůstávají naši mecenáši.

Udělování medailí a cen Učené společnosti je součástí jejího poslání podněcovat pěstování vědy v naší zemi, budit touhu po poznání a radost z něho, podporovat zvyšování úrovně vzdělanosti a tvůrčího, racionálního a lidsky odpovědného klimatu v České republice. Učená společnost uděluje Medaile za zásluhy o rozvoj vědy, aby ocenila ty, kteří se o tento rozvoj v naší zemi výrazně zasloužili. Dále uděluje Ceny Učené společnosti, a to v kategoriích vědecký pracovník a mladý vědecký pracovník jako výraz uznání českým vědcům za jejich vysoký přínos k vědeckému poznání. Uděluje i Ceny Učené společnosti středoškolským studentům za jejich tvůrčí příspěvky k vědeckému poznání. A v neposlední řadě uděluje i ceny Učené společnosti pro pedagogy jako výraz hlubokého uznání těm pedagogům, kteří v mladé generaci na středních školách podporují zájem o vědu a výzkum, podněcují v ní chuť poznávat svět kolem nás a mají i zásluhu o vynikající výsledky našich studentů v mezinárodních soutěžích.

Dovolte, abych se u posledně jmenovaných cen na chvíli zastavila a vzpomněla verš Josefa Palivce ze sbírky Pečetní prsten: „Jas sond a znamení, čas mlékošťibré míle...Bud'!, božský plameni, a trvej, chvívá chvíle.“ Pedagogové, kteří dokáží zažehnout božský plamínek či přímo plamen touhy po vědění ve svých studentech si zaslouží velkou úctu. Vychovávají tak mladé lidi, kteří jsou příslibem pro budoucí vyspělost a kulturnost naší společnosti. V dubnu, téměř nepovšimnuta, prošla tiskem zpráva o úspěchu našich středoškolských studentů v European Science Union Olympiad ve fyzice, chemii a biologii, tzv. EUSO, v Goteborgu. Ze dvou týmů, které Česká republika vyslala do soutěže 42 evropských týmů, získal jeden tým stříbrnou medaili a jeden zlatou a celkové prvenství. Za tento úspěch patří dík nejen studentům, ale i jejich pedagogům, kteří v nich touhu po vědění zažehli.

Mít výborné studenty je závazkem pro nás všechny. Aby zůstali věrni vědě a tvůrčí práci, musíme jim vytvářet optimální podmínky pro jejich další růst, poznávání i výzkumnou práci. Odpovědnost za celonárodní vytváření těchto podmínek spočívá na naší akademické obci a tedy samozřejmě i na Učené společnosti. Ta se skládá z vědců a profesorů z vysokých škol, Akademie věd a dalších institucí a propojuje tak tuto obec. Má tak ideální podmínky, aby prosazovala myšlenku, že dobré a inspirativní vědecké prostředí nevznikne jen na základě soutěže, jak stále slycháme, ale zejména na základě plodné spolupráce, a to i různých institucí. Nedávno zemřelý ombudsman Otakar Motejl řekl ve svém televizním Vzkazu výrok, který si dovolím upravit: “ Svobodný prostor, který nyní máme, a v našem případě je to

prostor akademický, prostor k bádání, se dá využít, ale i zneužít.“ A já dodávám: Snažme se tento prostor dobře využít a spolupracujme na akademickém poli tak, abychom plamen po vědění v mladých lidech rozdmýchávali a nezadusili jej.